

จรรยาบรรณและการยกระดับวิชาชีพ จป.

ประเด็นที่มีการพูดถึงกันมากในแวดวง อาชีวอนามัยและความปลอดภัยของประเทศไทย เวลานี้ คือ จรรยาบรรณและการยกระดับ วิชาชีพของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย (จป.) ที่มีกฎหมายรองรับ (พ.ร.บ. วิชาชีพ) เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นๆ เช่น ทนาย แพทย์ วิศวกร ครู สถาปนิก นักบัญชี ฯลฯ

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน เป็นบุคคลหรือบุคลากรที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. ความปลอดภัยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

มาตรา 13 ให้นายจ้างจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน บุคลากร หน่วยงาน หรือคณะบุคคล เพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และบุคลากรตามวรรคหนึ่งจะต้องขึ้นทะเบียนต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

สำหรับหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานมีมากมาย เช่น เสนอแนะนายจ้างให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยที่เหมาะสม จัดทำรายงานการประเมินอันตราย และนำ ผักกอก อบรมลูกจ้าง ตรวจสอบและเสนอแนะให้นายจ้างปฏิบัติตามตามกฎหมายความปลอดภัย ให้ลูกจ้างปฏิบัติตามแผนความปลอดภัย ตรวจวัด/ประเมินผลด้านสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยที่นายจ้างมอบหมาย วิเคราะห์การประสบอันตราย วิเคราะห์เพื่อป้องกันอันตราย ฯลฯ

บทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย บางส่วนจะเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อโดยตรงต่อบุคคลอื่น (ลูกจ้าง) และชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องจรรยาบรรณและความเป็นวิชาชีพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง

มาตรา 75 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานเหมาะสมกับศักยภาพ และวัย และให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองแรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมในการดำรงชีพ และพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน

รัฐพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

นั่นคือ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) รัฐต้องส่งเสริมการคุ้มครองแรงงานให้มีความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ซึ่งก็เป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่ความ

ปลอดภัยในการทำงาน (จป.) ดังนั้น อาชีพเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานจึงมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อประชาชน (ลูกจ้าง) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะต้องทำให้แรงงานเกิดความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน และสิ่งที่ จป. ต้องมีคุณสมบัติติดตัว นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จรรยาบรรณ และความเป็นวิชาชีพที่มีกฎหมายรองรับ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ จป. กระทำในหน้าที่ส่วนมีกฎหมายให้คุณให้โทษรองรับ รวมทั้งมีจิตสำนึกที่ดี มีความประพฤติที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

แต่การที่ผลักดันเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยมีกฎหมายวิชาชีพต้องตอบ 3 คำถามสำคัญ ได้แก่ 1) เป็นการกระทำเพื่อตนเองหรือเพื่อประชาชน? 2) ความเป็นวิชาชีพมีคุณลักษณะอย่างไร? และ 3) การมีกฎหมายจะทำให้มีความเป็นวิชาชีพหรือไม่?

กับคำถามแรก การเป็นวิชาชีพเป็นการกระทำเพื่อตนเองหรือประชาชน ต้องถามตัวผู้เสนอแนวคิดนี้สู่การปฏิบัติ แต่สำหรับผม ผมเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าเป็นการทำเพื่อประชาชน

โดยหลักการแล้ว การเป็นวิชาชีพของอาชีพใดอาชีพหนึ่งจะมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนของตัวอาชีพเอง และส่วนของการควบคุมอาชีพ

ในส่วนของตัวอาชีพ มีปัจจัยสำคัญคือ ความรู้ความสามารถที่ได้มาจากการศึกษาและฝึกอบรม การรับรองมาตรฐานและรวมถึงการทดสอบมาตรฐาน

ในส่วนการควบคุมวิชาชีพมี 2 ประการ คือ จรรยาบรรณ และองค์วิชาชีพ

“จรรยาบรรณ” เป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคุม การประพฤติ ปฏิบัติด้วยความดีงาม มุ่งให้คนใน วิชาชีพมีประสิทธิภาพ ให้เป็นคนดีในการ บริการวิชาชีพ ช่วยให้คนในวิชาชีพมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ความหมายคือ

1. คือประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติ หรือประมวลมารยาทของผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ ต้องเป็นเอกลักษณ์ทางวิชาชีพ ใช้ความรู้ และมี องค์กรหรือสมาคมควบคุม

2. คือประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบ อาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและ ส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

3. คือหลักความประพฤติที่เป็นเครื่องยึด เหนี่ยวจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล ในแต่ละกลุ่มวิชาชีพ

สำหรับองค์วิชาชีพหรือสภาวิชาชีพ เป็นหลักความจริงที่ว่ากรมีสภาวิชาชีพหรือคณะ กรรมการควบคุมวิชาชีพที่เข้มแข็ง (ไม่ช่วยเหลือ กลุ่มตนเองจนขาดศรัทธาจากประชาชน) จะ เป็นหลักประกันว่าประชาชนผู้รับบริการจะได้รับ การให้บริการที่มีมาตรฐานและจริยธรรมวิชาชีพ ถือเป็นส่งเสริมให้มีการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ และจริยธรรม

กับคำถามความเป็นวิชาชีพมีคุณลักษณะ อย่างไร คำตอบคือ เมื่อนำกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับวิชาชีพในประเทศไทยมาประมวลแล้วสามารถ สรุปหลักเกณฑ์สำคัญที่ตรงกันได้ว่าความเป็น วิชาชีพมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ขั้นสูง หรือถ้าไม่มีแล้วจะ ปฏิบัติงานวิชาชีพนั้นๆ ไม่ได้

2. เมื่อมีความรู้ตามข้อ 1. และมีคุณสมบัติ ตามที่กำหนดต้องมีารขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิก เพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพ

3. บรรดาสมาชิกในข้อ 2. เลือกผู้ขึ้น ทะเบียนมาเป็นสภาหรือคณะกรรมการวิชาชีพ

4. สภาหรือคณะกรรมการวิชาชีพควบคุม สมาชิกให้ปฏิบัติวิชาชีพในสองประเด็นใหญ่คือ การรักษามาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรมหรือ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

5. สมาชิกผู้ขึ้นทะเบียนตามข้อ 2. ที่ไม่ รักษามาตรฐานวิชาชีพ และ/หรือจริยธรรม/ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพจะถูกกลงโทษสูงสุด คือ เพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ

คำถามที่ 3 การมีกฎหมายจะทำให้ความ เป็นวิชาชีพหรือไม่ ตอบได้ข้อๆ ดังนี้

● สารสำคัญของกฎหมายในการควบคุม วิชาชีพ เน้นที่การมีมาตรฐาน และจริยธรรม/ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

● การผลักดันให้มีบทบัญญัติของกฎหมาย รับรองความเป็นวิชาชีพก็มิได้หมายความว่า จะ ทำให้เกิดมาตรฐานและจริยธรรมวิชาชีพขึ้นมา เพียงข้ามวัน

● ความเป็นวิชาชีพเกิดจากการพัฒนา องค์ความรู้เป็นการเฉพาะของกลุ่มตนเองจน สามารถระบุขอบเขตหรืออาณาจักรที่เป็นอิสระ เชิงวิชาการ จนสามารถระทำการให้บริการใน สาขาที่ตนเองมีความรู้เป็นการเฉพาะนั้นได้โดย มิต้องอยู่ภายใต้การกำกับควบคุมหรือสั่งการจาก บุคคลอื่น

สำหรับ พ.ร.บ. วิชาชีพที่ใกล้เคียงกับเจ้า หน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน คือ พ.ร.บ. วิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน ปี 2556 ดังนี้ มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“วิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน” หมายความว่า วิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน โรค การควบคุมโรค การตรวจประเมินและการ บำบัดโรคเบื้องต้น การดูแลให้การรักษาผู้ป่วย การฟื้นฟูสภาพ การอาชีวอนามัยและอนามัย สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงจากการ เจ็บป่วยในชุมชนโดยนำหลักวิทยาศาสตร์มา ประยุกต์ใช้แต่ไม่รวมถึงการประกอบโรคศิลปะ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะหรือ การประกอบวิชาชีพทางแพทย์และการสาธารณสุข

ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หลายคนอาจสงสัย จะยกระดับเจ้าหน้าที่ ความปลอดภัยในการทำงานเป็นวิชาชีพที่มี กฎหมายรับรองตาม พ.ร.บ. วิชาชีพไปเพื่ออะไร แต่ท่ามกลางความสงสัยก็ยังไม่ให้การสนับสนุนให้ ทำเช่นนั้น เพราะอาชีพ จป. จริงๆ แล้วเกี่ยวข้อง ประชาชนหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่อยู่ในสถาน ประกอบการเดียวกันคือกลุ่มแรงงานหรือลูกจ้าง และกลุ่มที่อยู่ภายนอก เช่น ประชาชนในชุมชน ที่อาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ภายใน สถานประกอบการ จึงควรมีกฎหมายมาควบคุม การประกอบวิชาชีพนี้เพื่อให้มีจรรยาบรรณและ ความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ที่สำคัญเมื่อเป็นอาชีพตาม พ.ร.บ. วิชาชีพ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานก็จะต้อง ได้รับการคัดกรองและตรวจสอบที่เข้มข้นขึ้นทั้ง ในเรื่องความรู้ความสามารถและพฤติกรรม มี ใบประกอบวิชาชีพเหมือน อาชีพแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ หากประพฤติตัวไม่ดีหรือทำผิด ร้ายแรง อาจจะถูกถอนใบประกอบวิชาชีพได้ ก็น่าสนใจดีเหมือนกัน เพราะ จป. จะว่าไปแล้ว การทำงานของพวกเขาที่มีผลต่อประชาชน และ สิ่งแวดล้อมไม่น้อยเหมือนกัน จะได้ระมัดระวัง และเพิ่มความรอบคอบในการทำงานเพิ่มขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง : พระราชบัญญัติความ ปลอดภัยฯ จรรยาบรรณ และการยกระดับวิชาชีพ โดย ทวีสิทธิ์ บุญธรรม กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน การสัมมนา วิชาการ งานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย แห่งชาติครั้งที่ 31